

RÄTTSTOLKARNA

Rätt tolk för rättsväsendet är en rättstolk

Möte med Advokatsamfundet onsdagen den 7 september 2022 på Advokatsamfundets kansli, Norra Djurgården, Stockholm

Närvarande från Advokatsamfundet: Johan Sangborn, chefsjurist på Advokatsamfundet.

Generalsekreterare Mia Edwall Insulander skulle ha deltagit i mötet men fick förhinder i sista stund.

Närvarande från Rättstolkarna: Lotta Hellstrand, Mirjana Kotur Hallberg, Margareta McKenna, Anna Fotso Lundberg

Rättstolkarna presenterar oss och föreningen. På fråga om vilka andra organisationer som finns berättar vi också om Vision Rikstolk, SAT och Sjukvårdstolkarna. Varför är de auktoriserade tolkarna så få? Rättstolkarna berättar om Kammarkollegiets rapport om bristande kvalitetskrav som skapar brist på auktoriserade tolkar. Det finns förvisso en upplevd brist på rättstolkar. Men i stort sett inga av våra medlemmar tycker att de jobbar för mycket. Bättre samordning skulle göra att de befintliga rättstolkarna utnyttjas bättre.

Rättstolkarna berättar vad som krävs för att bli rättstolk. Vi dröjer kvar lite på området vandelsprövning. Kammarkollegiet offentliggör inte exakt vad vandelsprövningen av tolkar innebär. Men man ska exempelvis inte ha skulder hos Kronofogden eller stå under förvaltare.

Vi vill alla ha så kompetenta tolkar som möjligt i rättskedjan. Varför är det inte så?

Det ställs inte tillräckligt höga krav på kompetens. Aktörer vill bara att det sitter någon på stolen tolk. Förmedlingen skickar den de kan skicka och domstolarna är dåliga på att ställa krav på hög kompetens. Vilka är då förmedlarna? Rättstolkarna berättar om SIC:s statliga ramavtal för tolkförmedlingstjänster. Ett problem med det är närhetsprincipen. Men det måste ju gälla samma rätt till rättssäker tolkning i Gällivare tingsrätt som i Stockholms tingsrätt. Rättstolkarna berättar också om de olika tolkkategorierna och är noga med att påpeka att endast auktoriserade tolkar har en tillsynsmyndighet.

Ett annat problem med ramavtalet är att viktiga skalkrav i det inte följs. Exempelvis måste tolkens formella kompetens framgå av tolkbekräftelsen. Rättstolkarna jobbar med stickprov och påpeka för ramavtalsansvariga när ramavtalet inte följs. Dessutom borde tolkens kompetens alltid tas till protokollet vid domstolsförhandlingar. På så sätt skulle frånvaron av kvalificerade tolkar exponeras och samtidigt skulle alla parter medvetandegöras på plats om det är en rättstolk eller en övrig tolk som tolkar vid förhandlingen

Johan Sangborn betonar att Advokatsamfundet var väldigt bestämda med kvalitetskravet när EU-direktivet skulle införas. Tolkens kompetens är viktig. Han sitter i Domstolsverkets insynsråd som representant för Advokatsamfundet och kan där ta upp detta med tolkens formella kompetens och att det måste tas till protokollet.

Vad kan då advokaten göra? Om en advokat är offentlig försvarare och domaren har förordnat en person utan formell tolkkompetens att tolka, vad kan advokaten göra? Rättstolkarna anser att advokaterna bör engagera sig mer i förväg och kräva kvalificerad tolk. Det är viktigt att advokaten kontrollerar tolkens kompetens i förväg, och om det då visar sig att domstolen inte vet vilken kompetens de fått så leder det till att förmedlingar som ger för knapphändig information får större press på sig. Men hur ska de få tolkar som finns räcka till för alla förhandlingar som avgörs varje dag i Sverige och där tolk behövs? Rättstolkarna förklarar att om domstolen ställer krav på rättstolk, så gör skrivningarna i ramavtalet att förmedlingarna blir mer benägna att ändra i uppdragen och i tolkarnas scheman.

RÄTTSTOLKARNA

Rätt tolk för rättsväsendet är en rättstolk

Förmedlingen får då inte skicka lägre kompetens. Samordningen skulle kunna läggas på förmedlingarna. De skulle kunna se till att tolkar med den högsta kompetensen anlitas i de mål där det är extra viktigt, i de fall där det är så att det inte alltid går att få RT till alla mål. Förmedlingarna gör dock inte detta trots att de har en skyldighet att göra det enligt ramavtalet. Här kan advokaterna spela in genom att bli bättre på att kräva att kvalificerade tolkar anlitas. Genom större efterfrågan kommer antalet kvalificerade tolkar att växa.

Rättstolkarna anser att det vore bra om man kunde sprida kunskap till Advokatsamfundets ledamöter om vad tolkning är, vad en tolk behöver kunna och vilka kompetenser som finns.

Ledamöterna i Advokatsamfundet kan få ta del av information från Rättstolkarna. Under svenska EU-ordförandeskapet kan tolkfrågan tas upp och utvecklas. Advokatsamfundet vill särskilt trycka på processuella rättigheter under ordförandeskapet. Kanske vill tidskriften Advokaten lägga ut en artikel om frågan? Johan Sangborn vill inte ge några löften om det eftersom det är generalsekreteraren och chefredaktören som bestämmer vad som publiceras men det skadar inte att komma in med specifika idéer om en artikel. Rättstolkarna påpekar också att vi gärna svarar på frågor via e-post från advokater.

Johan Sangborn föreslår en koncis text om behovet av auktoriserade rättstolkar, som kan ligga på Advokatsamfundets webbplats. Vi kommer överens om att Rättstolkarna ska skicka en text med länkar till information som är relevant för advokater. Den kan läggas ut på hemsidan senare i höst. Varför ska man sträva efter att ha auktoriserade rättstolkar? Vad ska advokater tänka på? Tolkens förberedelse kan också vara något att ta upp. Det finns mycket att tänka på som gör tolkmedierade samtal bättre. Det finns också försvararkollegier, som finns över landet. De ligger ej under Advokatsamfundets paraply, utan är frivilliga sammanslutningar, exv migrationskollegier, brottmålskollegier osv. Man kan även göra e-postutskick till dem och rikta informationen.

Johan Sangborn önskar fortsätta dialogen med Rättstolkarna och vi kommer överens om att börja med texten till Advokatsamfundets webbplats och hålla kontakten via e-post.